

GERMANIYA MAKTABGACHA TA'LIM TIZIMI

Ismailova Nilufar Isroidjanov

Namangan davlat pedagogika instituti Maktabgacha ta'lim kafedra katta o'qituvchisi

Madaminova Malohat Abduraxim qizi

Namangan davlat pedagogika instituti Maktabgacha talim yo'nalishi 2-bosqicha talabasi

Tel: 998-93-273-65-68 Email: Madaminovorifjon77@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqola Germaniyada maktabgacha ta'lim tizimining tuzilishi va uning asosiy xususiyatlarini tahlil qiladi. Germaniyada bolalar uchun yaratilgan ta'lim sharoitlari, dasturlar xilma-xilligi va ota-onalar bilan hamkorlikka alohida e'tibor qaratilgan. Shuningdek, tizimning boshqa mamlakatlar uchun foydali tomonlari ham ko'rib chiqilgan. Maqola maktabgacha ta'limni rivojlantirishga qaratilgan bo'lib, bunda asosan maktabgacha ta'limning dasturlari o'rganiladi.

Абстрактный: Создает материалы для дошкольного образования и материалы для дошкольного образования, вдохновленные этой статьей. Особое внимание уделяется условиям обучения детей в Германии, разнообразию программ и сотрудничеству с родителями. Рассмотрите преимущества для других частей системы. В статье уделяется внимание развитию дошкольного образования, в котором преимущественно изучаются программы дошкольного образования.

Abstract: Creates pre-school education material and pre-school education material inspired by this article. Special attention is given to educational conditions for children in Germany, diversity of programs and cooperation with parents. Consider the benefits to other parts of the system. The article focuses on the development of preschool education, which mainly studies the programs of preschool education.

Kalit so'zlar: Germaniya, maktabgacha ta'lim, ta'lim tizimi, bolalar rivojlanishi, ta'lim dasturlari, ota-onalar bilan hamkorlik, xalqaro tajriba, maktabgacha ta'lim muassasalari

Ключевые слова: Германия, дошкольное образование, система образования, развитие ребенка, образовательные программы, сотрудничество с родителями, международный опыт, дошкольные образовательные учреждения.

Key words: Germany, preschool education, educational system, child development, educational programs, cooperation with parents, international experience, preschool educational institutions

KIRISH.

Bugungi kunda maktabgacha ta'lim tizimi jahonning barcha rivojlangan davlatlarida ustuvor yo'nalishlardan biri sifatida e'tirof etilmoqda. Chunki maktabgacha yoshdagi bolalarni tarbiyalash va ta'lim berish jamiyatning intellektual salohiyatini oshirish, kelajak avlodning har tomonlama rivojlanishini ta'minlashning muhim omili hisoblanadi. Xalqaro tajribalar shuni ko'rsatadiki, maktabgacha ta'lim tizimi rivojlangan davlatlar o'z iqtisodiy va ijtimoiy siyosatida ushbu sohani strategik yo'nalish sifatida ko'rib chiqadi. Shu nuqtai nazardan, xorijiy davlatlarning maktabgacha ta'lim tizimidagi yutuqlari va tajribalarini o'rganish bugungi kunning dolzarb masalasi hisoblanadi. Bu jarayon nafaqat milliy ta'lim tizimini isloh qilish, balki zamonaviy global talab va standartlarga moslashish uchun ham muhim ahamiyat kasb etadi.

**ЭКОНОМИКА И НАУКА В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ.
РАЗВИТИЕ НОВЫХ ВОЗМОЖНОСТЕЙ**

Prezidentning 2020-2025-yillarda xalq ta'limi tizimida inklyuziv ta'limni rivojlantirish konsepsiyasi, [1] 2016-yil 29-dekabrda "2017-2021-yillarda Maktabgacha ta'lim tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" gi PQ-2707 -sonli qarori qabul qilindi. Qarorga muvofiq qator vazifalar belgilab berildiki, xorij mamlakatlarining maktabgacha ta'lim tizimi chuqur o'rganilib amalda mamlakatimizda joriy etilishi hamda hamkorlikda ishlash kabi muhim hamda dolzarb vazifalar belgilab olindi. [2]

Muhtaram Prezidentimizning :” Biz maktabgacha ta'lim va maktab ta'limi, Oliy va o'rta maxsus ta'lim tizimi hamda ilmiy-madaniy muassasalari bo'lg'usi Renessansning to'rt uzviy halqasi deb bilamiz, bog'cha tarbiyachisi, maktab muallimi, professor o'qituvchilar, va ilmiy – ijodiy ziyolilarimizni esa yangi Uyg'onish davrining to'rt tayanch ustuni deb baholaymiz “, - degan fikrlarini o'zidayoq Maktabgacha ta'lim tizimi birinchi ustun ekanligi ya'ni poydevor ekanligini anglagan holda, biz bugungi yosh kadrlar zamon talabiga javob bera olishimiz, ertangi kelajagimizga to'g'ri ta'lim- tarbiya bermog'imiz darkor.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA.

Maktabgacha talim ,Germaniyada 2 yoshdan 6 yoshgacha bolalarning 80 % bog'chalarga qatnaydi . Ota – onalar bolalar bog'chalariga o'z farzandlarini tarbiyalaganlilari uchun ancha miqdorda pul tolaydilar. Bog'chalarni tanlash turli jamoat tashkilotlari , xayriya birlashmalari , korxonalar diniy muassalar zimmasidadur. Kuning yarmida esa uyda oilada bo'ladilar. Kuni uzaytirilgan bog'chalar ham bor.

GERMANIYA MAKTABGACHA TA'LIM

- 3,7 mln bolalar bog'chalariga qatnaydilar.
- 57 600 MTT (9370 cherkov bog'chalari)
- 3- 6 yoshlik bolalarning 92,5 % ni qamrab olingan .
- 3 yoshdan kichkinalarning 35 % qamrab olingan.

- Germaniyada tarbiyachi pedagogiklar davlat imtixonini topshiradi. Tarbiyachilika 2 yildan 4 yilgacha davom etadi
- O'qishga kirish uchun dastlabki kasb- hunar talimi (ijtimoiy assistent Bolalar enagasi) talab qilinadi
- OTM da ham 3 – 3,5 yil bolalar pedyatiri ta'limi yo'nalishida ham o'qishi mumkin.

7,1 % erkak tarbiyachi bo'lib ishlaydi . Yevropa ittifoqida 20 % chiqarish [3]

WALDORF BOLALAR BOG'CHASI.

R. Shtayner tomonidan 1920 – yilda o'ylab topilgan. Atmosferiyaga (ma'naviy va ezotterik dunyo qarash)

Maqsad tanani ruhini individual va yaxlit rivojlantish .

Waldorf modeli bolalar bog'chasidan keyin umumiy talim maktablarda ham davom etadi.

Kuzatish va taqlid qilish orqali o'rganish.

Bolalarning idroki modeling asosini tashkil etadi.

Ota-onalar va tarbiyachilar kuchli namuna vazifasini bajaradilar , taqlid bo'lishga loyiq bo'lish kerak.

Musiqiy va ijodiy rivojlantishga qaratilgan.

Montessori kontsepsiyasi

Italyalik shifokor Mariya Montessori nomi bilan atalgan ta'lim modeli.

Asosiy e'tibor mustaqil o'rganishga qaratilgan .

Bolalar o'zlarini qaysi mashg'ulot bilan qancha vaqt mashg'ul bo'lishini o'zlari hal qilishadi.

Tarbiyachilar sodir bo'layitgan voqealarga juda Kam aralashadilar , aksincha ular kuzatuvchu vazifasini bajaradilar.

Montessori kontsepsiyasi

Menga buni o'zimga qilishimga yordam bering .

Bolalar o'zlari uchun qaror qabul qilishni o'rganadilar, xatolarni o'zlari tuzatadilar va mustaqil ravishda o'zlari o'rganadilar va harakat qilish qobiliyatini oladilar.

O'yinchoqlar bolaning harakatlanish va kashf erish istagini uyg'otadigan "ogohlanturuvchi xususiyatga" ega bo'ladilar.

Montessori materiallari; sensor ta'limini qo'llab-quvvatlash matematik tushunish harakatlanturuvchi o'yinchoqlar.

Bola o'zining ta'lim yo'lining asosiy ijrochisi bo'lib, u berilgan rejalarga sodiq qolmasdan balki bolaning shaxsiy qiziqishlari va ehtiyojlarini inobatga oladi.

O'RMON BOLALAR BOG'CHASI .

Ob-havoga chidamli kiyim-kechak, to'shak va oziq-ovqat mahsulotlari bilan jihozlangan ryukzak bilan o'rmon bolalar bog'chasi bolalari kunni boshlashadi.

✓ Kontsepsiya

Skandinaviyada shakllangan. 1950 yilda Daniyada tashkil etilgan.

✓ Ob-havo qanday bo'lishidan qat'ii nazar toza havoda o'ynaydi.

O'rmon bolalar bog'chasi.

✓ kuchli yomg'ir, momaqaldiroq yoki boshqa xavfli ob-havo sharoitida bolalar va ularning tarbiyachilari kulbalarga qaytadi.

✓ o'yinchoqlar bo'lmaydi. Tabiat taqdim etadigan narsalar bilan o'ynashadi: loy, barglar, toshlar, tayoqlar va boshqalar.

✓ Bolalar tabiatni yaqindan his qilishadi va o'z tasavvurlari va ijodlariga erkinlik berishlari mumkin. Doimiy harakatda va ochiq havoda bo'lish orqali tabiatni anglash targ'ib qilinadi va immunitet mustahkamlanadi.

✓ tarbiyachilar bolalarning yaralanmasligi va yo'qolishiga yo'l qo'ymaydi.

Bundan tashqari Germaniya maktabgacha ta'lim tashkilotida

[4] Vaziyatli yondashuvga ham katta e'tibor qaratilgan.

✓ ijtimoiy ta'lim va kundalik turmush sharoitlariga qaratilgan.

✓ bolalar qaysi mavzular bilan shug'ullanayotganiga qarab, kun tartibi tegishli loyiha va o'yinlar ishlab chiqilgan.

✓ masalan, agar bolalar sutning kelib chiqishi bilan qiziqishsa, loyiha quyidagicha bo'lishi mumkin: "biz fermer xo'jaligiga tashrif buyuramiz".

✓ bolalarning barcha manfaatlari iloji boricha e'tiborga olinadi va amalga oshiriladi.

✓ bolalar kattalar singari ovozga ega va shu bilan mavzu tanlashga hal qiluvchi hissa qo'shadilar.

Freinet pedagogikasi

✓ Fransiyalik oila Ceststin va Elist Freinet tomonidan 1979-yilda ishlab chiqilgan.

✓ bolalar bog'chasida keng qo'llaniladi.

✓ 4 ta tamoyil mavjud: shaxsning erkin rivojlanishi, Atrof muhitni tanqidiy tekshirish, bolaning shaxsiy javobgarligi, o'zaro javobgarlik

**ЭКОНОМИКА И НАУКА В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ.
РАЗВИТИЕ НОВЫХ ВОЗМОЖНОСТЕЙ**

- ✓ bolalar ehtiyojlariga, shaxsiy kuchli tomonlarini kashf etishga, o'zlariga bo'lgan ishonch ortishiga katta e'tibor qaratiladi.
- ✓ tarbiyachilar bolalarga moslashadi. Masalan, agar bola stolda emas, balki kravtda ovqat yeyishni istasa, ovqat u yerga olib keltiriladi.
- ✓ bolalar uxlash, mustaqil harakat zarurligi to'g'risida vakolatli shaxs sifatida butunlay mustaqil ravishda qaror qabul qilishadi.
O'yinchoqlarsiz bolalar bog'chasi
- ✓ Shakar bo'lmagan nonushta
- ✓ Model 1992 yildan beri mavjud.
- ✓ Jamiyatda iste'mol quvvati oshgan sari, bolalar fikrlashi uchun imkoniyat kamayib bormoqda.
- ✓ o'yinchoqlarsiz bolalar bog'chasi bu hodisaga qarshi kurashib, bolalarni mustaqil o'ynashga undaydi.
- ✓ maqsad ularning tasavvurini va ijodini rag'batlantirish va ularga o'z ehtiyojlarini his qilish imkoniyatini berishdir.
- ✓ bolalarga o'zlarining materiallarini uydan olib kelishlari mumkin. Tarbiyachilar iloji boricha kamroq ko'rsatmalar beradi.
- ✓ model odatda ma'lum 24 bir davr bilan cheklanadi [5]

Maktabgacha ta'limning "kuchsiz" tomonlari

- ✓ Ota-onalar uchun stressli holatlarning ko'pligi
- ✓ qabul qilishdagi murakkabliklar
- ✓ tarbiyachilarning ko'p kasallik ta'tiliga chiqishi
- ✓ moslashish vaqtining uzoq davom etishi (3-4 oy)

Xulosa:

Germaniya maktabgacha ta'lim tizimi bolalarning individual rivojlanishi va ularning jamiyatga moslashuviga alohida e'tibor qaratadi. Ta'lim muassasalari davlat va xususiy sektor hamkorligida faoliyat yuritib, bolalar uchun qulay sharoit yaratadi. Ushbu tizimning muvaffaqiyati ta'lim dasturlarining xilma-xilligi va ota-onalar bilan yaqin hamkorlikda ekanligi bilan bog'liq. Germaniya tajribasi boshqa mamlakatlar uchun maktabgacha ta'limni isloh qilishda qimmatli namuna bo'lib xizmat qilishi mumkin. Shu bois, ushbu tajribani mahalliy sharoitlarga moslashtirish orqali bolalar ta'limini yanada rivojlantirish imkoniyati mavjud.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

**ЭКОНОМИКА И НАУКА В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ.
РАЗВИТИЕ НОВЫХ ВОЗМОЖНОСТЕЙ**

1. 2020-2025-yillarda xalq ta'limi tizimida inklyuziv ta'limni rivojlantirish konsepsiyasi
2. 2016-yil 29-dekabrdagi "2017-2021- yillarda Maktabgacha ta'lim tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'isida" gi PQ-2707 -sonli qarori.
3. NEW INNOVATIONS IN NATIONAL EDUCATION (NINE) Xalqaro KONFERENSIYA jurnalidagi maqolalar materiallari . 2023- yil.
4. Hasanov A. Maktabgacha ta'limda xalqaro tajriba. Toshkent: Fan nashriyoti, 2022.
5. Germaniya Ta'lim va ilmiy tadqiqotlar vazirligi (BMBF). Kindergarten and Early Education Programs. Berlin, 2023.

WORDLY
KNOWLEDGE